

Co szczepienia mają wspólnego z rakiem?

Podkarpacki Oddział Wojewódzki NFZ wzmacnia rolę profilaktyki i promocji zdrowia w swoich działaniach dla pacjentów. Edukujemy, korygujemy błędne przekonania o zdrowiu, wskazujemy mądrą praktykę potwierdzoną naukowo. Przekonujemy, że profilaktyka oraz wczesne wykrywanie chorób ma kluczowe znaczenie dla jakości i długości życia. Co miesiąc wspólnie z dziennikiem „Nowiny” dzielimy się z Państwem ważnymi informacjami. Docieramy do Was w piątkowym wydaniu gazety oraz w wersji elektronicznej na www.nfz-rzeszow.pl. Materiały przygotowywane w ramach akcji #SłuchajEksperta poruszają temat profilaktyki i zdrowia, na którym nam wszystkim bardzo zależy.

Dzisiejsza rozmowa z Panią Hanną Czajką, dr hab. n. med. prof. nadzw., Kierownikiem Poradni Chorób Zakaźnych i Centrum Szczepień Wojewódzkiego Specjalistycznego Szpitala Dziecięcego im. św. Ludwika w Krakowie dotyczy HPV.

Często słyszymy opinie, że gdy jest się zdrowym, to z badań profilaktycznych nie trzeba korzystać. To duży błąd! Warto z nich korzystać właśnie wtedy, gdy nic nas nie boli i gdy nic nam nie dośkwiera. Bardzo często choroby, również te związane z nowotworem, nie dają zewnętrznych efektów w początkowej fazie, a wtedy wyłącznie badania profilaktyczne będą w stanie udzielić odpowiedzi na pytanie, czy jesteśmy zdrowi. Pamiętajmy, że choroba wcześniej wykryta daje zdecydowanie większą szansę na szybsze wyleczenie i szybszy powrót do zdrowia. Starajmy się szukać okazji do wykonania badania i korzystania ze szczepień, a nie wymówki, by tego nie robić! Choroba wymaga leczenia, ale gdy znajdziemy się u lekarza zbyt późno, często na proste leczenie i dobry jego wynik jest już po prostu za późno. Szczepienia to również forma profilaktyki. Nie inaczej jest ze szczepieniami przeciw wirusowi brodawczaka ludzkiego (HPV) – zachęca Pani Hanna Czajka, dr hab. n. med. prof. nadzw., Kierownik Poradni Chorób Zakaźnych i Centrum Szczepień Wojewódzkiego Specjalistycznego Szpitala Dziecięcego im. św. Ludwika w Krakowie.

Czy nowotwory są częste u kobiet?

Co roku na świecie raka szyjki macicy wykrywa się u około pół miliona kobiet, w tym u ok. 2,5 tys. Polek. Wśród nowotworów u kobiet jeden na dwadzieścia pięć nowych przypadków to rak szyjki macicy. W roku 2018 według szacunków IARC (International Agency for Rese-

arch on Cancer) rak szyjki macicy był czwartym najczęściej diagnozowanym nowotworem złośliwym i czwartą przyczyną zgonów z powodu raka u kobiet. W 2018 r. na tego raka zmarło na świecie ponad 311 tys. kobiet, a blisko 2 tys. w Polsce.

Jaka jest przyczyna?

Główną przyczyną raka szyjki macicy jest utrzymująca się infekcja wirusem brodawczaka ludzkiego (HPV). Do zakażenia może dojść w czasie stosunku płciowego, jak również w przypadku bezpośredniego kontaktu ze skórą osoby zakażonej. Prezerwatywa przed nim nie chroni. Szacuje się, że 50-80% mężczyzn i kobiet zostanie zakażonych HPV przynajmniej raz w życiu. U większości kobiet infekcja eliminowana jest samoistnie, ale w 10% przypadków wirus zostaje i powoduje zmiany przedrakowe. Nowotwór pojawia się zazwyczaj 10 do 15 lat po zakażeniu wirusem. Przez wiele lat może nie dawać żadnych objawów.

Jak wygląda leczenie?

W zależności od stopnia zaawansowania choroby leczenie

obejmuje zabiegi chirurgiczne, radioterapię, brachyterapię i chemioterapię, a także połączenie kilku sposobów leczenia. Jednak coraz powszechniejszą metodą profilaktyki raka szyjki macicy są szczepienia przeciw wirusowi HPV najlepiej u osób, które nie rozpoczęły jeszcze aktywności seksualnej. Szczepienie jest bowiem najskuteczniejsze, gdy zostanie przeprowadzone przed zakażeniem wirusem HPV, do którego dochodzi głównie podczas kontaktów seksualnych. Dlatego też powszechne programy szczepień przeciw HPV najczęściej kierowane są do dziewczynek i chłopców w wieku 12-13 lat.

Warto się szczepić?

Szczepienia przeciw wirusowi brodawczaka ludzkiego (HPV) prowadzone są w wielu narodowych programach szczepień na całym świecie od 2006 roku. Doświadczenia z prowadzonej profilaktyki HPV spowodowały jej rozszerzenie także na chłopców. Możliwość skorzystania z bezpłatnych szczepień jest szansą na uniknięcie wielu chorób nowotworowych. Bezpieczeń-

stwo i skuteczność szczepionek przeciw HPV jest udokumentowana wynikami wielu międzynarodowych badań klinicznych. Gorąco zachęcam Państwa do wykorzystania tej możliwości zabezpieczenia zdrowia i życia Waszych dzieci.

Jak zapisać dziecko na szczepienie

Aby zapisać dziecko na szczepienie przeciw HPV, wystarczy umówić wizytę:

- w przychodni Podstawowej Opieki Zdrowotnej (POZ),
- przez infolinię +48 800 100 101 (w godzinach od 8.00-18.00),
- przez Internetowe Konto Pacjenta (IKP).

Dzieci z rocznika 2010 są szczepione w ramach Narodowej Strategii Onkologicznej w gabinetach POZ przed ukończeniem 14. roku życia, natomiast dzieci z roczników 2011-2012 bez ograniczeń.

Młodzież w wieku 14-18 lat po uzyskaniu recepty od lekarza POZ, otrzymuje szczepionkę w aptece bezpłatnie, którą następnie należy przynieść do gabinetu lekarza rodzinnego, pamiętając o zachowaniu właściwych, termicznych warunków transportu.

Europejski Tydzień Szczepień

Pod koniec kwietnia obchodziliśmy Europejski Tydzień Szczepień oraz świętowaliśmy 50. rocznicę Rozszerzonego Programu Szczepień (EPI), inicjatywy wdrożonej przez Światową Organizację Zdrowia (WHO) w 1974 roku. Celem EPI było zapewnienie każdemu dziecku, bez względu na miejsce zamieszkania czy status społeczno-ekonomiczny, dostępu do zalecanych szczepień.

Pierwotnie EPI skupiał się na walce z sześcioma podstawowymi chorobami wieku dziecięcego, takimi jak błonica, krztusiec, tężec, polio, odra oraz gruźlica. Dziś liczba szczepionek, które chronią przed szerokim spektrum chorób, w tym przeciw HPV, rekomendowanych przez WHO wzrosła do trzynastu oraz siedemnastu szczepionek dodatkowych, zalecanych w określonych sytuacjach.

Szczepionki stały się podstawą zdrowia publicznego, skutecznie zapobiegając rozprzestrzenianiu się wielu śmiertelnych chorób. Jeżeli szczepi się duża liczba osób z danej populacji (powyżej 90%), można zahamować rozprzestrzenianie się drobnoustrojów, które wywołują choroby zakaźne. Zapewnia to ochronę nie tylko zaszczepionym, ale też osobom, które z przyczyn zdrowotnych (np. chorujących na nowotwory) nie mogą zostać zaszczepione.

Olbrzymie znaczenie ma zatem tzw. odporność populacyjna będąca ochroną osób niezaszczepionych. Pojęcie to powstało na bazie obserwacji, że obecność w populacji osób uodpornionych przeciwko danej chorobie, zmniejsza prawdopodobieństwo zachorowania na tę chorobę również osób nieuodpornionych.

Szczepionki wywołują odporność immunologiczną podobną do naturalnej odporności, którą uzyskujemy po przebyciu zakażenia lub choroby. Szczepienia mają trzy główne cele:

- zapewnić maksymalną ochronę przed zachorowaniem na groźne choroby zakaźne,
- ochrona przed ciężkim przebiegiem choroby i powikłaniami, których nie da się wcześniej przewidzieć,
- wyeliminować występowanie poszczególnych chorób zakaźnych w społeczeństwie.

Rafał Śliż, rzecznik prasowego Podkarpackiego Oddziału Wojewódzkiego NFZ.

Gdzie szukać wiarygodnych informacji o szczepieniach?

Czy chcemy ryzykować zdrowiem naszych najbliższych i opierać się na anonimowych wpisach na forach dyskusyjnych w internecie lub na opiniach osób, które nie mają wiedzy w danej dziedzinie? Wiarygodnych informacji szukajmy u swoich lekarzy rodzinnych, na stronach internetowych Ministerstwa Zdrowia, Narodowego Funduszu Zdrowia i Państwowego Zakładu Higieny.

Ilu pacjentów skorzystało z programu szczepień przeciw HPV?

W całej Polsce to ponad ćwierć miliona osób! Niemal 10 tysięcy z nich to mieszkańcy Podkarpacia. Ponad 6 tysięcy to dziewczynki, ponad 3 tysiące to chłopcy. Pamiętajmy, że problem związany z HPV dotyczy obu płci.

**Potrzebujesz rozwinąć ten temat?
A może masz pomysł na kolejny artykuł?**

Opisz nam w e-mailu rzecznikprasowy@nfz-rzeszow.pl swoje potrzeby, a my postaramy się je zrealizować.

A może jesteś pracownikiem medycznym i chciałabyś/chciałbyś wspólnie poruszyć jakąś kwestię? Zapraszamy do współpracy!